

סיכום קצר של יום עיון בנושא כשירות נהיגה - היבטים פסיכולוגיים, נוירו-פסיכולוגיים פסיכיאטריים ושיקומיים.

יושב ראש הפ"י:

ד"ר מאיר נעמן

חברי הוועד המרכזי:

גב' אלסי מאמו
מר אשרף עכאוי
ד"ר דליה אלוני
גב' דנה רביי
ד"ר עומר פורת
מר עמוס ספיבק
מר עמיר סנדר
גב' פאולה סדובסקי
גב' שלי פרומברג-כהן
מר שמעון נסים
גב' רותי ברנשטיין-פרץ

יושבי ראש החטיבות:

גב' אורית בן-שאול- חב'
ד"ר עומר פורת- שק'
מר עמוס ספיבק- קל'
גב' פטריסיה מן-בוטבול- רפ'
גב' ציפי חייקין- חנ'
גב' רותי ברנשטיין-פרץ- מת'
גב' תמר מאיר- הת'

יושבי ראש הוועדות:

גב' דפנה רענן-כהן- ביקורת
גב' חנה בן-ציון- אתיקה
ד"ר יוכי בן-נון- פסיכואקטואליה

בעלי תפקידים:

מר דני כפרי-מנכ"ל
עו"ד ברוך אברהמי-יועמ"ש
מר אריק דן - רו"ח

סוגית כשירות הנהיגה של המטופלים שלנו עולה לא פעם בשאלות אבחון וטיפול במסגרת עבודתנו. שאלה זו הינה שאלה מהותית הנוגעת לחירותו של האדם, ליכולת השיקום והתעסוקה שלו, לדימויו העצמי ולזהותו. ביום עיון זה היבטים אלו נידונו ונבחנו לעומק- הן מן הצד הפסיכולוגי, הפסיכיאטרי, הקוגניטיבי והן מן הצד השיקומי בהיבט של אבחון והערכה.

בפתיחת יום העיון הוצגו שני סיפורי מקרה מורכבים שהציגו את עבודתו של הפסיכולוג באבחון והערכה של כשירות נהיגה. מר אלכס דייטשמן – פסיכולוג שיקומי מדריך במכון משאבים, הציג אבחון פסיכודיאגנוסטי של נהג מורשע בהריגה בתאונה שנשלל רישונו לנהיגה על רקע אישיותי על ידי המרב"ד (המכון הרפואי לבטיחות בדרכים). מר דייטשמן הציג את הפרמטרים האבחנותיים שהובילו אותו להמליץ על הנבדק ככשיר לנהיגה מבחינה אישיותית. בהמשך, נערך דיון המעלה שאלות על האופן בו מוערכת כשירות נהיגה על רקע אישיותי במרב"ד. ד"ר ירון עלימה – פסיכולוג קליני מדריך במכון משאבים, הציג אבחון פסיכודיאגנוסטי לכשירות נהיגה של בחור עם סכיזופרניה. הרצאתו של דר' עלימה הדגימה את המורכבות באבחון כשירות נהיגה מן הצד האישיותי לבעלי הפרעה פסיכיאטרית והדילמות העולות מכך. שתי הצגות המקרים התעמקו בממצאי האבחון ודנו בכלי האבחון העומדים לרשות הפסיכולוג המאבחן למענה על שאלה זו. לאור הנ"ל, ד"ר הדר שלו, פסיכיאטר במחלקה הפסיכיאטרית בבית"ח האוניברסיטאי סורוקה, דן בתוקף של הערכת אישיות כבסיס להערכת כשירות נהיגה. הוא הציג סקירת ספרות שהצביעה על מחסור במחקר שיטתי הן במיומנויות הנדרשות מאדם נוהג ולכלים המודדים יכולות אלו בקרב כלל האוכלוסיות. בהרצאתו הודגש, כי הן בספרות המחקרית והן בקליניקה ניכר כי אין כיום מדדים מוסכמים וברורים (מצד המרב"ד ומצד האבחון הפסיכולוגי והבדיקה הפסיכיאטרית) המאפשרים קבלת החלטה מבוססת ומתוקפת הנוגעת באופן כה משמעותי לתפקודו של האדם כנהג בכלי רכב.

חלקו השני של היום הוקדש למאמצים לבאר נושא זה. מר ערן סנדל מחברת נוירוסק, תרם לחשיבה כיצד הקשב המוערך במבדקי MOXO, עשוי לתת מדד אקולוגי באשר ליכולתו של האדם לשמור על קשב בסביבת עמוסת גירויים בנהיגה (ניתן לצפות במצגת באתר החטיבה בהפ"י).

פרופ' נאווה רצון, חוקרת מרצה בכירה בבית הספר למקצועות הבריאות באוניברסיטת תל אביב, הגב' עדינה שריד וגב' יעל נוח מרפאות בעיסוק ומומחיות בהערכת כישורי נהיגה ושיקום הנהיגה, הציגו את חזית המחקר התפקודי בכל הנוגע לכשירות נהיגה. במסגרת מחקרה של פרופ' רצון, נבדקה היעילות של מדדים רבים – ביניהם מדדים קוגניטיביים, אישיותיים וכישורי נהיגה "On road" והקשר שלהם לאיכות הנהיגה. זאת, במטרה למצוא את הגורמים המנבאים תפקוד זה. בין השאר הראתה פרופ' רצון באמצעות מכשור מתקדם המותקן בכלי רכב של נהגים מקצועיים, המעביר דיווח אמת על איכות הנהיגה, כי אין קשר סטטיסטי מובהק בין נהגים שנפסלו על ידי המרב"ד לרישיון ברכב ציבורי על רקע נפשי ובין איכות הנהיגה שלהם. ד"ר פנינה וייס, מרפאה בעיסוק, משקמת נהיגה מוסמכת ומרכזת תחום שיקום הנהיגה בביה"ח בלינסון, הציגה את הצד המעשי של הערכת כשירות נהיגה בקרב אוכלוסיות שיקומיות מגוונות, ואת מסגרת השיקום של כישורי הנהיגה כפי שמתבצע בבית החולים בלינסון. דר' פנינה וייס וצוותה פיתחו מודל אקולוגי ובר מדידה שמסייע לזהות את הקשיים של נהגים שונים ולסייע בהתאמת סביבת הנהיגה לבעלי מוגבלויות וליקויים תפקודיים. יום זה לווה בשיתוף כנה ואמיץ של אדם שהיה מעורב כנהג בתאונת דרכים בה נהרג רוכב קטנוע, הורשע ונכלא. הוא שיתף את הנוכחים בלקחים אישיים שמשפיעים על מאפייני נהיגתו כיום. לסיום ד"ר דוד קליין - מ"מ מנהל המרב"ד, תיאר את מבנה ופעילות המרב"ד בהקשר של אבחון כשירות נהיגה.

משתתפי יום העיון הביעו שביעות רצון רבה מהיקף התכנים שהוצגו בכנס ומהרמה המקצועית הגבוהה שאפשרה סקירה של טווח רחב מאד של היבטים משמעותיים לכשירות נהיגה בקרב אוכלוסיות שיקומיות מגוונות ורגילות.

יעקב שטיינר מנהל מקצועי של משאבים בנה והכין את יום העיון ודר' עומר פורת ראש החטיבה השיקומית בהפ"י ליווה את התהליך וסייע בארגון המפגש ובהוצאתו לפועל.

מחכים להמשיך להיפגש ולעשות יחד,
שלכם,

עומר פורת, אילנית חסון-אוהיון, דוריה לנגלבן כהן, עידו מי רז, טל מוזס, מורן אלדד, עדי לביא, שני אורנוי, אורן סגל, קרן סרברו, פרי סגל.